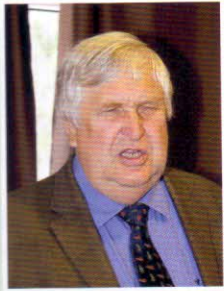

Závlahy v zemědělství – ano, nebo ne?

Doc. Ing. Antonín Jelínek, CSc., absolvent Českého vysokého učení technického, Fakulty strojního inženýrství. Od roku 1969, zaměstnán ve Výzkumném ústavu zemědělské techniky, v. v. i. Zaměřuje se na agrofyziku, sušárenství, zpracování BRO (kompostování), životní prostředí (emise zátěžových plynů

v zemědělství, využití odpadních vod pro závlahy). Oceněn byl dvakrát cenou ministra zemědělství za nejlepší výsledek výzkumu a uplatnění dosaženého výsledku v zemědělské praxi. Je členem panelu RV pro hodnocení excelentních výsledků za zemědělství.

Závlahy v rostlinné výrobě jsou v současných podmínkách stále se měnících klimatických změn významné a v budoucnosti jejich význam ještě v některých oblastech stoupne. Bude se jednat jak o polní výrobu, tak výrobu zeleninářskou i ovocnickou. Odtok srážek dešťových vod způsobený nedostatkem organické hmoty v půdě bude nutné dotovat v současné době závlahami. Závlahy jsou však podmíněny nejen dostatkem zdrojů povrchových vod, ale také vod podzemních, které se v posledních letech zmenšily zhruba na polovinu. Bez závlah ve všech oblastech rostlinné výroby bude docházet ke snižování výnosů a to může mít i vliv na živočišnou výrobu.

Vyhlašovaná opatření pro hospodaření s vodou budou postavena na potřebě hlavně zadržet vodu v krajině a pomocí technických prostředků (závlah) ji cíleně dovést k rostlinám. Postupně budou omezeny závlahové systémy zatížené při rozstříku nadměrným odparem. Uplatnění systémů s přesným dávkováním vody k rostlinám je podmíněno její čistotou. Budou proto uplatněny nové filtrační jednotky.

Všechna tato opatření k dalšímu rozšíření závlahových systémů budou podmíněna návratem správného obsahu organické hmoty v půdě. Proto odpověď na otázku zda závlahy ano, nebo ne zní ano.

Ing. Jiří Horák vystudoval SZeŠ v Poděbradech, Českou zemědělskou univerzitu v Praze, absolvoval roční stáž ve Velké Británii, více než dvacet let pracuje na rodinné farmě v Choťovicích.

Toto téma je poslední dobou hodně diskutované na všech úrovních. Rozmary počasí dělají vrásky snad každému, kdo se pohybuje v zemědělském sektoru. Celkový roční úhrn srážek se ovšem za poslední roky nijak dramaticky nemění. Rozdíl je pouze v jejich nerovnoměrnosti.

Pokud chceme hospodařit intenzivním způsobem, voda je klíčovým faktorem k dobrým výnosům. Roční úhrn srážek sice nevykazuje výrazně deficitní hodnoty, přesto, jako například v loňském roce, došlo k výraznému poklesu produkce u některých plodin. Nejkritičtějšími obdobími pro vznik sucha byl červenec a první polovina srpna, proto nejvíce postiženou plodinou byla vloni kukuřice, která nedozrála, ale uschla. Řada podniků se nyní potýká s nedostatkem krmiva pro svá stáda a s obavou vyhlíží novou sklizeň. V letošním roce to zatím vypadá podstatně lépe, proto doufejme, že tomu tak bude i po sklizni.

Při lokálních intenzivních srážkách naprší dostatek vody, bohužel, jen část z ní se využije a zasákne. Větší část oteče. Tuto vodu musíme v krajině zadržet. Jen těžko jinak můžeme čelit opakujícímu se suchu, přívalovým srážkám, suchu. Jsem rád, že i Ministerstvo zemědělství si je této situace vědomo a situaci se snaží řešit. Také řada dotačních programů se zaměřuje na akumulaci vody a její následné využití, rozvoj závlahových systémů. Je potřeba tyto stávající soustavy udržet a zmodernizovat. Přívalové deště během krátké chvíle naplní potoky, řeky a ohrožují obydlí podél těchto toků. Následně přijdou tropická vedra a voda chybí. Nejen ta na zavlažování. Čím více této nárazové vody dokážeme zachytit, tím více budeme následně moci během příušku v době vegetace chybějící vodu distribuovat a v neposlední řadě ovlivnit výnos pěstovaných plodin. Nejen proto se začínají pozvolna vracet koryta řek zpátky do původních tvarů, obnovují se zaniklé rybníky a budují nové retenční nádrže.

Bohužel si částečně za problémy s vodou můžeme sami. Vše tkví jedno-duše v koloběhu živočišné a rostlinné produkce. Nebudeme-li chovat zvířata, nebude nutné pěstovat plodiny, které napomáhají vodu zadržovat. Proto například vojtěška pomalu ustupuje jiným tržním plodinám. Nelze dotčeným orgánům upřít snahu tuto situaci řešit. Protie-rozní opatření, greening atd. mají na jedné straně pomoci zlepšit stav našich lánů. Na druhé straně těchto „zlepšujících opatření“ je nesmyslné spalování biomasy v kotlích. Pokud budou klesat počty VDJ a nebudeme vracet organickou hmotu zpět do půdy, těžko se situace zlepší a procento humusu v půdě bude daleko za ideálem.

Myslím si, že použití závlah je ve vlhkých letech prakticky zbytečné, pokud přijdou roky suché, je však nepostradatelné. Otázkou ovšem zůstává, zda na naplnění těchto systémů budou dostatečné zdroje vody. Věřím, že ano.

Jak to vidím já?